

Frihed - for Fatima, forlystelsesdamer og fæle feminister...

... Og lighed selvfølgelig, men broderskab? Det er netop forholdet mellem køn og magt, der diskuteres, et fænomen, der ikke kan sættes på enkle formler

Anette Borchorst (red.): *Kønsmagt under forandring*. Hans Reitzels Forlag. København 2002. 270 s. 225 kr.

Omslag: Harvey Macaulay, Imperiet

Af Malene Sørensen

Forfatterne til *Kønsmagt under forandring* ønsker et opgør med forenklede beskrivelser af kønsmagt og finder det vigtigt, at der er plads til dialog mellem forskellige paradigmer. Der lægges samtidig op til en debat om betydningen af diskurser og om samspillet mellem diskurs og social praksis.

Bogens formål er primært, at den kan være med til at kvalificere og nuancere debatten om køn, magt og ligestilling, som ofte mangler et forskningsmæssigt grundlag. Ja, en af bogens væsentlige pointer er faktisk, at der i Danmark slet ikke er nogen debat om emnet i forhold til f.eks. Norge og Sverige.

Man kommer vidt omkring: prostituerede, patriarker og piger fra Pakistan. Bogen beskæftiger sig med udviklingen i lovgivningen, med kønnenes placering i organisationer, institutioner og erhvervsliv og med hverdagslivets relationer. Desuden er der mere teoretiske kapitler, der analyserer diskurser om køn, magt og ligestilling. Den overordnede konklusion er, at

køn fortsat strukturerer politik, arbejdsliv og familieliv. På nogle områder er sket en langt større udvikling mod en mere ligelig fordeling af magt og indflydelse mellem kønnene, end der er på andre.

At forskellige områder ikke har den samme udvikling, kan ikke overraske. Men når man har læst bogen, finder man ud af, at det ikke alene er nok at se på kønsmagt i lyset af forskelle mellem de to køn. Mange andre faktorer har indflydelse på, om der er lighed mellem kønnene. De varierede teoretiske indfaldsvinkler kan supplere hinanden til at forstå dynamikken og de bagvedliggende mekanismer i kønsmagtens forskellige former og udtryk.

Køn opfattes ikke som en biologisk og given størrelse, men som en historisk foranderlig og mere flydende kategori, som står til forhandling og kommer til udtryk i samspil med klasse, generation og etnicitet. Og hvis nogen skulle være i tvivl, bliver det i øvrigt gjort meget klart, at det at være kvinde ikke er en tid- og stedløs identitet.

Universelle rettigheder

I Annick Prieurs kapitel "Magt over eget liv: om unge indvandrere, patriarkalske familieformer og nordlige ligestillingsidealer" skriver forfatteren, at hun tager udgangspunkt i en idé om universelle rettigheder. Hun benytter sig af materiale baseret på interview med unge indvandrere, og selv om hun taler med kvinder, der udtrykker tilfredshed med deres egen situation f.eks. i et arrangeret ægteskab, så skinner den fæle feminisme igennem: Det ligger mellem linjerne, at disse kvinder da ikke kan være tilfredse. Spørgsmålet er, om man kan forudsætte universelle rettigheder? Annick Prieur har fat i et sprængfarligt diskussionsemne.

Men hendes sag er en anden. For mændene er også underlagte i den patriarkalske familieform – de har forældrene over sig, og fælles er de to køn omringet af et diskriminerende samfund. Hun vil vise, at manglende køns-lighed blandt indvandrere ikke kun skyldes mandens dominans over kvindekønnet, det er meget mere komplekst.

Man kunne ønske sig, at kapitlet var mere omfattende, så mere af forfatterens empiriske materiale kunne inddrages, for det er virkelig interessant. Dette gør sig gældende for andre kapitler i bogen – man vil have mere. Klart en fordel, hvis de meget forskellige kapitler virker som appetitvækkere, men der ligger samtidig en fare for, at materialet ikke kommer bredt

nok ud, når man inddrager alt for mange vinkler på for lidt plads.

Bogen er udgivet af Magtudredningen - et forskningsprojekt, der er sat i gang på foranledning af Folketinget, og som har til formål at analysere det danske folkestyres situation ved overgangen til det 21. århundrede. Projektet skal gennemføres over en tidsperiode på fem til syv år, og ledes af en uafhængig forskningsledelse med aktive forskere.

Forestiller man sig et karikeret billede af fine forskere, fæle feminister og den fordragelige Fatima, træder det tydeligt frem, at ligestillingsdebatten har mange ansigter. Mange af ansigterne viser sig i *Kønsmagt under forandring*, som er et rigtig godt bud på en igangsætter af den debat om kønsmagt, som bogen samtidig også er en efterlysning af.

Apropos billeder, så kunne bogen godt have været gjort mere spiselig. Den burde vandre fra hånd til hånd og kan læses af mange, da sproget ikke er indforstået eller svært, og fordi emnets forskellige vinkler vedrører alle i en eller anden grad. Desværre man kan frygte, at dens nuværende form kun vil cirkulere i begrænset omfang.

Nye forståelser

Norden er af mange blevet betragtet som et ideal med hensyn til ligestilling mellem kønnene. I det perspektiv er det interessant, at 30 års ligestilling, som bl.a. har betydet en feminisering af den politiske elite, ikke har formået at løse problemerne med kvinders eksklusion og marginalisering fra Akademia og den økonomiske elite. Af det sidste kapitel "Diskurser om køn, magt og politik i Skandinavien" fremgår det, at hele den nordiske kønsforskning står over for nye udfordringer.

En af dem er at synliggøre den gensidige påvirkning mellem køn, velfærdsstat og demokrati i de nordiske industrisamfund. En anden er at udvikle nye forståelser af køn i de nordiske velfærdsstater og demokratier under globale postindustrielle betingelser. Forfatterne opfordrer derfor både til en tværfaglig debat mellem nordiske kønsforskere og til en kritisk dialog mellem nordiske kønsforskere og den internationale forskning. Som nævnt kan man håbe, at diskussionen når længere ud end til forskerne, til de fine, frække og fæle...

Malene Sørensen er stud.mag. i religionsvidenskab og historie.